

mojega cesarstva! Zaupajte svojemu cesarju, kakor Vaš cesar zaupa Vam! Odrešenje, katero je že dana Vam postava zastran poprejšnjih gruntnih dolžnosti, kakor: tlake (robote), desetine itd. obljubila, Vam je zagotovljeno, in ponavljam Vam zastran tega zopet svojo cesarsko besedo. Moja trdna volja je, Vam to rešenje varovati... In če se ljudje najdejo, kateri skušajo besedo Vašega cesarja Vam počrniti, verjemite Mi, da so izdajavci Moje in Vaše sreče!"

To so cesarske besede milostljivega še živega Ferdinanda I.!

Ko pa je slabotni cesar Ferdinand 2. decembra 1848 (letos bode tedaj ravno 25 let tega) vladarstvo svojemu sinovcu, sedanjemu cesarju prepustil, potrdil je ta v posebnem patentu 2. decembra 1848 iz Olomunca, da bo vse „od Ferdinanda zagotovljene svobođe in ustavne pravice zvesto varoval“. In res se oni patent Ferdinandov do zdaj ni samo ne preklical, ampak odkupljenje zemljišč se je ravno pod sedanjim cesarjem izvršilo, tako da je nepreklicno postalo ne samo zavoljo tega, ker je izvršena postava, ampak tudi, ker bi je preklicati ne bilo mogoče.

To je kratka, pa resnična zgodovina zemske odveze. Iz nje lahko sprevidi vsak, ki ni slep in gluh, da se s povrnitvijo prejšnjih časov morejo samo mali otroci in stare babe — nikakor pa ne pametni možje strašiti. Kedar pa Vas zopet nemčurji in liberalni Slovenci šuntat pridejo, veste zdaj, kaj da jim imate povedati.

Je li boljše dvakrat alj pa trikrat na dan krave molsti? Pri tem vprašanju se naj pred vsem na skušnjo gleda, alj je namreč mleko boljše alj pa slabše, če delj alj manj časa v vimenu ostane. Skušnje so pa doprčale, da je jutranje mleko, ki se je po 9 ur v vimenu zbiralo, najbolj vodenostno ter ima v sebi najmanj zmetka; popoldansko mleko, ki je le kakih 8 ur v vimenu, pa ima že več zmetka in menj vodenih delov; večerno pa, ki je menj časa v vimenu, presega v dobroti prvo in drugo. — Skušnje so doprčale, da gre od dvakrat na dan molzenega mleka 13 bokalov (pintov) na 1 funt surovega masla (butra), od trikrat pomolzenega pa le 10 bokalov.

Trikrat pomolzeno mleko torej ima več mastnih delov v sebi kakor pa dvakrat pomolzeno, pri trikratnem molzenju se tudi več mleka dobi, torej je svetovati, da se trikrat na dan molze. — To le tam mogoče ni, kjer se živina dalje na pašo goni, torej le v jutro in na večer pomolsti zamore.

Tudi po zimi, ko paše ni in krave le suhe klaje dobivajo, se naj trikrat molze. Kdor misli, da bi trikratno moljenje napčno bilo, češ, da suha klaja toliko mlečnih delov nima kakor pa črsta alj frišna, se moti; kajti prav večkratno moljenje

pospešuje pritekanje mleka in povrača nekoliko, kar suhi klaji mlečnega menjka.

Eden vzrokov, zakaj da v poletnem času svinje tako rade zbolijo, je tudi ta, da se kuhinjske pomije in druge stvari skišejo, kar ni dobro. Temu se v okom pride in svinjam zdrava hrana obvarje, ako se vse to prekuha. Dobro je tudi, ako se svinjski klaji vsak dan primeša 1 navadna alj 2 majhni žlički pepelnate soli (soda), kar je za to posebno dobro, ker želodec po tem lažje in boljše hrano prebavlja.

Kako repo čez zimo spraviti, da ne zmrzne in ne zegnije. Vsak gospodar ve, kako imenitna da je po zimi repna hrana za živino. Kako jo tedaj shraniti, da zdrava in črsta ostane? Kdor ima prostorno zidnico, temu je lahko; pa le malokdo ima v zidnici dovolj prostora, da se repa razgrebe in hrani. V nadzemskih prostorih je pa tudi ni varno hraniti, ker se ne more v njih zračna prememba odstraniti; po zimi zmrzuje, ko pa nastopi južno vreme, repa zgnije.

Najboljše je repo blizu hiše na suhem kraju v kôpah shraniti. J a m e skopati za repo ne kaže prav, ker pride lahko voda do nje, če je jesen deževna, alj pa po rani zmrzlini zopet južnato vreme nastopi. — Boljše kakor v jamah je repo kar na površji zemlje — podolgovato kakor greben — nasuti in z zemljo 1 do 2 čevlja na debelo pokriti. Da zemlje pridobiš, izkopaj okoli repne kôpe graben, kar je še zato posebno dobro, ker se tukaj mokrota steka, repa pa lepo na suhem ostane. Če je vreme ugodno, naj ostane nekaj časa repa neogrjena, da se izhlapi. Jemlje se potem pri konci kôpe, ter se vsakokrat luknja s prstjo zopet dobro zadela. („St. Ldbte.“)

Dopisi.

Maribor dne 17. novembra. Da želji „Slov. Gospodarja“ vstrežem ter zastran poslednjih volitev za državni zbor iz tega kraja poročam, sem nekaj gradiva iz Maribora v Ruše potovaje nabral.

Slavne Ruše so nekdaš slovele zavoljo svoje narodnosti in značajnosti, pa zdaj je vse drugače, kar nimajo več Grizolda in njemu enako mislečih narodnjakov. Je še sicer narodnih mož, pa so preveč raztreseni, in ni človeka, ki bi jih združil in k pravemu delovanju osrčil. V Rušah zdaj dva rogata liberalca in nemškutarja zvonec nosita; oba sta tujca, eden prebiva pri železnici, in dasi niti volilne pravice nima, se vendar v vse srenjske in šolske zadeve meša; drugi pa je nekaj let tukaj trgovec, in si je z denarjem slovenskih žuljev nekaj opomogel, v zahvalo pa zdaj domačine zatira. Pri zadnjih volitvah sta ta dva nepopisljivo rogovilila in pritiskala, in kljubu vsemu temu bi saj eden konservativen volilni mož bil izvoljen, ko nebi politični komisar protipostavno

ravnal. Po prvi volitvi še je kake pol ure čakal, da je zamogel g. Jakóp dva svojih privržencev pripeljati, ki sta za njega glasovala, vrh tega sta liberalna volilca sebi glase dala, in tako sta prišla na površje, kar sicer ni zoper postavlo, pa je vendar grdo in smrdi po čudni ošabnosti. Tako sta bila izvoljena g. Praprotnik, posestnik, in g. Jakóp, trgovec in gospodar „hude luknje“, ki sta oba Seidlna volila.

Na bistri Lobnici, domovini pokojnega Grizolda in čislanih Glaserjev, ki so pred nekaj časom še vsi vedno za pravično stran stali, sta bila izvoljena g. Pavel Glaser in g. Harič. Prvi je zavoljo steze, ki je letos iz Selnice čez Ruški brod na naše stroške bila napravljena, za kamskega straha glasoval, in drugi se mu je pridružil. Mnogo posestnikov pa se volitve ni vdeležilo, ker je bila ravno sobota, ter so se v Maribor podali na sejum.

Za Log je bil izvoljen steklar g. Prosenjak in posestnik g. Robnik (Lipovnik); oba nemčurja sta glasovala za Seidlna.

V Ruški Bistrici je bil izvoljen g. Matija Lorbek, po domače Rapé, srenjski predstojnik na Bezeni, o katerem se pravi, da je dobra kršanska duša, pa je vendar le na vse prigovarjanje narodnih volilcev trdovratno nevernemu liberalcu svoj glas dal, češ, da je Seidl za blaženo nemško „špraho vnet“. — Tako tedaj slavne Ruše niti enega narodnega volilnega moža niso zmogle! Skoda za Ruše, da jih pači ta madež!

Kar Lemba h zadeva, se je govorilo, da bodo saj tri konservativni možje voljeni, pa žali-bože, tudi tukaj je spodletelo. V Bergenthalu in Hrastji so skoro sami vincarji; mala pešica posestnikov se pa da svojemu srenjskemu predstojniku, gorečemu prijatelju Seidlna, v kozji rog vgnati, in tako sta bila izvoljena g. Jož. Lešnik (Šimandl), posestnik v Hrastji, in g. Jur. Lešnik (Svejnec), srenjski predstojnik, ki sta seveda za sovražnika kat. cerkve in našega naroda svoj glas oddala.

Na Pekrih in v Lembaški Bistrici bi zmagali narodnjaki, ko nebi nekteri Pekerčani zamenarili volit priti. Na Bistrici pa je predstojnik postal figamož in je z enim odpadnikom svoj glas dal očitnemu liberalcu g. J. Tuschu, mlinarju na Bistrici. Na obeh krajih je sicer potrebna bila ožja volitev, pa pri tej je nasprotna stranka zmagala. Za Pekre je bil izvoljen g. Anton Rotner, po domače Guze, krčmar, kterege so njegovi tovarši volili ne iz prepričanja, da bo kaj koristnega za občni blagor storil, ampak iz kosmate sebičnosti, da bi kaj piti dobili. „Pje! zdaj boš pač za vino dal“, mu je neki volilec koj po volitvi rekel. — Sram bodi volilce, katerim je lastna čast in blagor domovine za denar ali za kupico vina na prodaj! — Na Bistrici je bil izvoljen g. J. Tusch pri ožji volitvi. Vendar se mora omeniti, da so lazniški posestniki možato stali za svojega volilnega moža, ki bi bil glasoval za g. Pajka. Slava jim! Propali

so le, ker skupaj volijo z Bistrico. Rotner in Tusch sta glasovala za Seidlna.

V Lembaški srenji se je, kakor vselej, tudi zdaj volilo narodno; volilni mož je bil g. Jan. Jauk (Tancer), kateri je trdno stal, ter še na volišču enega volilnega moža pridobil za pravično reč, ki sicer ni bil iz njegove domače fare, ker pri teh je bila vsaka beseda bob v steno, ampak je bil iz sosedne fare. Slava mu! Da se v tej srenji vsigdar mirno in soglasno voli, je pripisati pošteni rodbini Robičev, ki zavoljo svoje značajnosti in poštenosti dalje okoli slovijo.

Ker se ravno zdaj vršijo volitve za srenjski zastop, še moram nekaj omeniti. Kakor je znano, vlada po uradnih povsod nemštvo, in tudi srenjska predstojništva tičijo do ušes v blaženi nemškutariji; morajo pa tudi to svojo zaslepljenost drago plačevati. Zavolj najmenjšega spisa mora predstojnik teči h kakemu pisarju, da mu par besedic za dragi denar napiše. Ko bi srenje slovenski uradovali, nebi trebalo za oklice, zapisnike in druge malenkosti drago plačevati, lehkó bi si jih same prepisale. Odtod pa pride, da srenjske naklade vedno bolj rasejo, ker mnogi srenjski predstojniki za pisarije veliko denarja po nepotrebnem potratijo. Mora se tedaj po pravici reči, da je nemški jezik za Slovence „drag“ jezik, zato pa ženejo nemčurji in nemškutarji na to, da naj vedno vse nemško bo, ker si pri tem obilno zaslužijo; ubogi Slovenec pa plačuj in ostani hlapce tujčevi peti. Dalo bi se kaj prihraniti in izostalo bi mnogo nepotrebnih potov in preprirov, da bi se povsod v umljivem narodnem jeziku, kakor to ravnopravnost tirja, uradovalo. Zato bo zdaj pri srenjskih volitvah treba na to gledati, da se povsod izvolijo pošteni, pravicoljubni in značajni kršanski odborniki in predstojniki. Bog daj srečo!

Iz Savinske doline 16. list. Kaj bo? Davki in hudodelstva se vedno množijo. Dne 13. t. m. ponoči so v Brašlovčih pri g. Klajn-u tatovi svinjčje pred svinjakom zaklali in odnesli. — Teden popred je 12 žandarjev z veliko množico kmetov Oljsko goro in vse tamošnje kôte preiskalo, pa niso nič našli; govorilo se je namreč, da se tam več ušlih hudodelnikov potika. Pa kaj pomaga, če jih prav dobijo, ko vhaajo zaporedoma, in če tudi kazni dostojijo, se vendar nič ne poboljšajo, kar mnogi in tudi sledeči primerljeji kažejo. Po naključju se je kmetu B. primerilo, da se je enemu, ki je zavoljo hudodelstva uboja več let zaprt bil, zameril; zdaj se mu hudobnež grozi in pravi: „Ako se ne odkupi, mu bom, kakor hitro vkup prideva, na čelu pušal.“ Kmetič se ga je bal in mu rajše vina kupil in zahtevani denar, 1 gld., odrajtal, kakor da bi ga bil gospôski ovadil. (Alj ni poštenih sosedov, ki bi bili enoglasno pri sodnji spričali, da se je hudobnež tako grozil? Zakaj se trpi takóšen človek v soseski? Vredn.)

O drugem, tukaj sploh znanem tatu se pripoveduje (kar pa ne vem, če je popolnoma resnično), da mu neki premožen posestnik letnino odrajtuje za to, da mu ničesar ne ukrade, in s tem se tudi drugi braniti morajo. Zopet drugega, na letih celó mladega hudobneža poznam, da je že ednajstkrat bil kaznovan in večkrat zavolj hudodelstva, pa vendar pravi, da ko pride iz ječe, nič boljši ne bo.

Tako je zdaj: le poštene, zveste in čednostne ljudi zatirajo in preganjajo, hudobnežem pa so vrata na široko odprta. Kaj ne, liberalci, da je to — napredek? Če bo pa tako šlo naprej, bomo skoro Turke prekosili. To so nasledki „svobode“ in „omike“ brez vere in brez božjega strahu! Kmetič.

Od sv. Križa pri Ljutomeru. Žalostni glas se je razlegal po naši okolici dné 12. listopada, ko se je zazvedilo, da nam je nemila smrt vzela nenadoma gospoda dra. A. Klemenčiča. Kdo bi zamogel popisati žalost domoljubnega občutka pri tej zgubi! Utrnola se nam je zvezda na narodnem nebu — tako smo vzdihovali, ko je prišel nenadni glas o smrti nepozabljivega nam g. dra. Klemenčiča. Drugi den, 13. listopada smo rajnega na žalostno gomilo spremili, in tukaj se je vidilo, kako da je ljudstvo pokojnika spoštovalo; ljudi se je vse trlo, žalost bila je splošna. Spremilo je ljubega prijatelja in soseda nad 20 duhovnov in mnogobrojna množica domoljubov k slednjemu počitku.

Naj počiva v miru blaga duša; mi pa ne pozabimo častnega spominka pokojnemu postaviti. Vsak domoljub bo rad kaj malega daroval za spominek, ki bo našim potomcem kazal mesto, kder počiva eden najvrljših rodoljubov. To je želja Križevčanov.

Iz Št. Lenarta nad Laškim. (Odgovor dopisu v „Gospodarju“ 6. nov. 1873, št. 45.) Oča Gašp. Lapornik kmet na Lokah! povejte nam:

1. Ktere nedelje igral je naš organist medigrine poskakalice? Ali Vam jih ne bi zapisal nekoliko Vaš tajnik? Prinesite jih, da slišimo in da z nami vred se prepričate, so li res poskakalice bile? Kolikor zamorem in smem pri sv. meši orgle slušati, okroglih med sv. opravilom pri nas slišal nisem! Kolikor vem, jih — hvala Bogu — organist naš tudi ne zna mnogo.

2. Ako je bilo po Vašem „toliko okroglih v veži božjej“ pri nas, je bila ta spodtika pobožnim že več nedelj sem; zakaj ste pa molčali Vi in „obiló število vaših sofaranov“, ko ste videli, da pobožni kristjani se spodtikajo? K grehu molčati je tudi greh! Pritožili bi se bili tem ložje, ker dobro veste, da smo ostri zoper vsakero pohujšanje pri in v cerkvi; ne trpimo ga tudi na koru ne!

3. Organist naš je rekel, da nič veselejših mediger ne igra, kot Laški alj Celjski organist. Prijatlom komedij in krčem na ljubo ne igra naš

orglavec okroglih, da si jih tudi zna! Vesela medigra pa nije že „poskakalice“, marveč je prav taka po cerkvenem duhu, kakor so med žalostnimi tudi vesele pesni svete cerkve. — Kdor je nekdajega mojstra na orglah, gosp. Kepelna, v Celji alj v Petrovčah poslušal, nam bo pritrdil, da vesela, svečanosti primerna medigra pobožnost močno pospešuje.

Kdo je tedaj slišal tiste medigrine „poskakalice“ pri sv. Lenartu? Domišljija nekterih! In kterih? Od nekda imeli smo cerkv. strežaja (mežnarja), ki je bil tudi organist. Pred par leti, ko smo dobili šolo ter učitelja, začeli so nekteri farani pritiskati, da naj mežnarja kot organista odstavimo, ter učitelja postavimo za organista, in da učitelj dobiva bernjo, za katero je mežnar od nekda mežnaril in orglal. Lehko smotorej zdaj spoznali, od kod da piha burna sapa zoper mežnarja organista! Ako ste kmeti soper kmete, morajo se pač Vaš župnik poskušati za kmete! Slušajte oča Gašpar! Ako za organista postavimo učitelja, ki po državni postavi ne sme biti cerkveni strežaj, učitelja, ki hoče za orglanje mežnarjevo dozdažno plačo, potem bi za mežnarja bilo treba zopet novega davka. In pred tem novim davkom kmete branimo in jih še braniti hočemo. „Kmet in posestnik“! Vam li to ni ljubo? Da pa to Vašemu tajniku ljubo ni, tega nam ni bilo treba iz Lok skoz Maribor v šent Lenart sporočati, to vsi dobro vemo.

Slednjič prejmita od „postaranega zagovornika“ še to le: Varujta — spoštovajé svoje predpostavljene — varujta poskakalice svoje ljudi; orgelnih pri nas Vama bati se ni!

Cerkveno predstojništvo pri sv. Lenartu nad Laškim 10. nov. 1873.

Za poduk in kratek čas.

Poberki iz liberalnega „Tednika.“

Slovenski „Ted.“ pripoveduje v štev. 20. od dné 14. nov., da je neka deklica na Kranjskem „zarad prenapetih predig o peklú in hudiču znorela, in da ima „fikso idejo“, (to se pravi, da vedno na to misli in ljudem pripoveduje), da mora večno „frdamana“ biti“. — Čuden tič — ta „Tednik“, alj prav za prav tisti, ki je te bedarije pisal. Drzne se namreč soditi o predigah, da so bile „prenapete“, kterih pa gotovo slišal ni, kakor tudi ne ve povedati, kde da so bile te „prenapete predige“. — Zanimivo bi tudi bilo vedeti, kaj da „Tednikov“ patron o peklú in hudiču veruje in zna, ker si upa sodbo izreči, da se je „prenapeto“ o teh rečeh govorilo. In ker dušoslovni „Tednik“ na prvi mah povedati ve vzrok, zakaj da je deklica znorela, naj pové, zakaj da je v norišnicah toliko znorelih sirot obojega spola, največ gosposkega alj purgarskega stanú, in med njimi